

NATUR OG MILJØ BULLETIN NORGES NATURVERNFORBUND

Ikke føre var i Norge

siste side

Voksende motstand mot PVC

side 3

Staten kan pålegge atomsøppel

side 5

Lysende framtid for solenergi

side 6

SFT sier nei til oljesøl

side 7

Skandalevedtak om merking: – Klor er miljøvennlig!

Klorbleking er miljøvennlig, ifølge Stiftelsen for miljømerking. Torsdag legger stiftelsen fram sine første kriteriekrav for kopi- og kontorpapir. Avgjørelsen vekker sterke reaksjoner i miljøbevegelsen.

GUNNAR BOLSTAD

Grenseverdiene som er fastsatt for klorutslipp pr. tonn produsert masse, er forholdsvis lave. Men det faktum at stiftelsen i det hele tatt aksepterer klorbruk som grunnlag for miljømerking, har fått Naturvernforbundets representant i ekspertgruppa, Jan Oddvar From, til å trekke seg fra arbeidet.

– Organisk klor er en miljøgift på linje med kvikksølv og kadmium. Det er helt uholdbart at stiftelsen setter utslipp av klor i samme klasse som utslipp av vanlige organiske stoffer, sier Jan Oddvar From.

– Et visst utslipp av organiske stoffer må vi jo leve med, men vi kan ikke akseptere naturfremmede stoffer. Bare klorfrie papirprodukter kan defineres som «miljøvennlige». Dette er et dårlig signal til papir- og klorindustrien og vil neppe vekke særlig forståelse i opinionen, mener From. Han akter ikke å vende tilbake til arbeidet i ekspertgruppa så lenge klorbleking gir grunnlag for miljømerking.

Tilbakeskritt

– Folk flest vil ikke godta at

stiftelsen tar et skritt tilbake i utviklingen, sier fagsjef Tore Killingland i Naturvernforbundet. – Opinionen har for lengst forstått at miljøvennlig papir ikke skal klorblekes.

– Det er åpenbart at industriinteressene i første omgang har fått gjennomslag framfor miljøkravene. Om ikke Stiftelsen for miljømerking har underskrevet sin egen dødsdom med denne avgjørelsen, så har de i hvert fall skutt seg selv i foten. Det er et dårlig utgangspunkt for det videre arbeidet og for stiftelsens troverdighet. Hvis de starter opp med å anerkjenne noe som opinionen har sagt nei takk til, vil de miste sin berettigelse.

– Det gjenstår å se hvorvidt stiftelsen ønsker å spille en tilpasningsrolle mellom industri og miljø eller om de tar mål av seg til å frambringe sprang i den teknologiske og miljøvennlige utviklingen, sier Killingland.

Håpløst

– Det er håpløst at Stiftelsen for miljømerking fatter vedtak som er så romslige at industrien allerede oppfyller dem, sier kampanjeleder Pål Bugge i Greenpeace Norge. – Vedtaket

er helt på tvers av intensjonene. Poenget burde jo være å sette krav som industrien kunne strekke seg etter.

Bugge er også svært skeptisk til stiftelsens finansieringsordning: – De må ha en viss inntjeningssevne på produktene de miljømerker. Derfor er de nødt til å miljømerke et visst antall produkter. Dette er i realiteten diskvalifiserende for hele ordningen.

– Vedtaket som blir fattet torsdag betyr flere skritt tilbake i utviklingen. Det er interessant å legge merke til at kravene blir dårligere enn dem EF kommer til å legge seg på, sier Bugge, som mener at stiftelsens folk er direkte inkompetente på papirspørsmål.

– De følger ikke med på fagfeltet og fatter vedtak på sviktende premisser. De tror det ikke finnes ubleket papir som tilfredsstiller behovene, sier Bugge, som ikke utelukker direkte aksjoner mot miljømerkingsstiftelsens kontorer.

– Det gir kanskje bedre effekt enn å aksjonere mot produksjonsanleggene, sier Bugge.

Norges Naturvernforbund
Postboks 2113 Grünerløkka
0505 Oslo 5
Bankgiro: 1720.05.00717
Postgiro: 5 09 46 02
Ansv. red.: Gunnar Bolstad

Telefon: (02) 71 55 20
Telefax: (02) 71 56 40
Prod.: GPG Sats & Trykk as
Annonser: NMR, (02) 61 62 10
Prod.: GPG Sats & Trykk as.
Oslo

Norge etter snar

Husker du Brundtland-rapporten? Ei tjukk lefse med gode intensjoner og svulstig språkbruk forfattet av en permittert norsk statsminister – hyppig sitert av miljøaktivister, politikere og industriledere både i Norge og i utlandet.

Særlig i Norge. I perioder har retorikken svingt seg til slike høyder at man skulle tro Naturvernforbundet allerede satt med regjeringsansvar og stortingsflertall.

– Vi er et foregangsland, har vært gjennomgangstenen fra regjeringen – enten den har vært rød eller blå. Men tvilen har naget dem som har fulgt en smule med på prosessene i land vi liker å sammenlikne oss med. Ingen enøk-satsing, stadig lenger i bakleksa når det gjelder klimamålsetninger, liten mulighet til å nå målene i Nordsjø-avtalen. Og et næringsliv som er blitt stadig mer vettskremt etterhvert som det har gått opp for dem at det begynner å bli alvor. For nå må ord omsettes til handling før det er for sent.

Og så fikk vi bekreftet det vi lenge har ant. Norge er en miljøsinke. Ingen andre OECD-land bruker mindre penger på miljøtiltak enn oss. Dommen fra Mammons høyborg i Paris viser at Norge på ingen måte har noe å slå seg på brystet for.

En rapport fra Miljøverndepartementet med det klingende og forlokkende navn «Norges oppfølging av Bergenskonsferansen» viser at det er snakk om en avsporing snarere enn en oppfølging. Symptomatisk nok er ikke det tidligere så tiljublete begrep «føre-var-prinsippet» nevnt en eneste gang i den norske rapporten. I Bergen var det ikke måte på entusiasme for dette prinsippet – som dersom det hadde kommet til anvendelse, kunne gitt en betydelig positiv effekt.

Men det er klart at det ikke lar seg forene med norsk politikk. I så fall måtte man jo øke omfanget av barskogsvernet – for eksempel til de 15 prosent som Gro-kommisjonen foreslår. 0.3 prosent er jo ikke akkurat i overensstemmelse med «føre var».

Norges triumf er også i ferd med å bli omskapt til en lurvete kløver-to. Vi var den første nasjonen som vedtok en stabiliseringsmålsetning for CO₂. For tiden sitter verdens fremste miljøbyråkrater sammen i Washington. Der vil de norske forhandlerne forhåpentlig fortsatt spille en konstruktiv brobyggerrolle. Men deres status og forhandlingsmandat er i ferd med å svekkes av stadig flere uansvarlige politikere som ønsker å få omgjort stabiliseringsmålet.

Går det som Hagen, Ueland, Jagland og Hågensen vil, skal vi ikke se bort fra at Norge lanserer «etter-snar-prinsippet» på Brasil-konferansen i 1992.

Ros og ris til skiidretten

Arrangøren av NM på ski i Molde 1992 satser på et gjennomført miljøvennlig arrangement. I samarbeid med Naturvernforbundet i Møre og Romsdal blir både material- og energibruk kritisk vurdert. OL-arrangørene på Lillehammer fortsetter imidlertid i miljøfiendtlig retning.

ANDERS GJESVIK

I 1992 blir NM på ski delt mellom Trondheim og Molde. Molde og omegn idrettslag, MOI, er ansvarlig for den delen av arrangementet som skal legges til Molde. MOI bestemte seg for at dette skulle bli Norgeshistoriens første idrettsarrangement som stiller miljøkrav til alle involverte, under mottoet «idretten tar miljøansvar».

I samarbeid med Naturvernforbundet i Møre og Romsdal har MOI tatt initiativet til å opprette en miljøkomite med den tidligere verdensmesteren i hopp, Ingolf Mork, som leder. Representanter for arrangementskomiteen og miljøkomiteen møtes i en koordineringskomite.

Mange tiltak

MOI legger vekt på at NM 1992 skal bli et reelt miljøarrangement, ikke et innholds-løst miljøshow. Det blir stilt klare miljøkrav til produktene, klorholdige produkter og PVC skal unngås. Arrangementet skal skape minst mulig avfall. Ren produksjonsteknologi er viktig ved valg av både leverandører og sponsorer.

Planene for skiarenaen skal sikre at mest mulig av vegetasjonen blir bevart, og at området blir satt i skikkelig stand et-

ter arrangementet. Det blir lagt vekt på at alle bygg og installasjoner er mest mulig energieffektive. Både arrangører og deltakere skal skoles i praktisk miljøvern. I forbindelse med idrettsstevnet vil det bli avviklet en rekke kulturarrangementer med miljøprofil.

OL-løypene

Arrangørene av Lillehammer-OL i 1994 fortsetter imidlertid i miljøfiendtlig retning. Mens de internasjonale kravene til løypebredder er fire meter, legger Lillehammer-arrangørene opp til bredder på ti meter i stigninger og helt opp til 15 meter der to løyper går parallelt.

«Prosjekt Miljøvennlig OL-94» reagerer sterkt på arrangørens planer. De tar også avstand fra at også løypene for skiskyting forutsettes å bli permanente. Begrunnelsen er at de tekniske kravene til løypeprofiler for langrenn og skiskyting er så forskjellige at løypene ikke kan brukes til skiskyting etter rennene. Dette betegnes som besynderlige opplysninger, blant annet fordi Skiskytterforbundet aksepterte langrennsløypene for sitt bruk etter OL.

«Prosjekt Miljøvennlig OL-94» mener det får være grenser for hvor mange krumspring man skal tåle fra de ulike særforbundene som er inne i arrangørbildet.

Vest-Europa mot PVC

Miljømyndigheter i Vest-Europa ønsker å fjerne PVC-produkter med kort levetid, fordi PVC ved forbrenning avgir saltsyre og dioksiner. Naturvernforbundet har fremmet et lovforslag som forbyr bruk av slike PVC-produkter fra 1992. Målet er en full PVC-utfasing innen år 2000.

ANDERS GJESVIK

En fersk rapport laget for SFT viser at 9 av 13 land i Vest-Europa har innført eller planlegger reguleringer for produkter av PVC. De landene som allerede har innført reguleringer er Sverige, Tyskland, Østerrike og Sveits. I Danmark har myndighetene vist et stort engasjement, og gitt økonomisk støtte til å erstatte PVC. I Norge har arbeidet med å vurdere reguleringer så vidt kommet i gang.

Rapporten konkluderer med at myndighetene i Vest-Europa gjennomgående ønsker å fjerne emballasje og andre PVC-produkter med kort levetid. Myndighetene ønsker også å resirkulere bygningsartikler og andre produkter med lang levetid. Hovedbegrunnelsen for å fjerne PVC-produkter med kort

levetid er å redusere klormengden i det kommunale avfallet, og dermed redusere utslippene av saltsyre og dioksiner. Resirkuleringen av produkter med lang levetid skal hindre at PVCen havner i avfallet.

Krever forbud

PVC-rapporten fra SFT har nettopp blitt oversendt til Miljøverndepartementet, der den blir brukt som grunnlag for å forme en norsk PVC-politikk. Naturvernforbundet har sendt et forslag til forskrifter for utfasing av PVC. De foreslåtte forskriftene følger trenden i Vest-Europa med å satse på å fjerne PVC-produkter med kort levetid. Naturvernforbundet går inn for å forby emballasje og andre engangsartikler fra 1992, og siden trappe opp forbudet til å gjelde andre PVC-produkter. I 1999 blir bygnings-

artikler av PVC forbudt. Da er det bare PVC-produkter som det ikke er mulig å erstatte som får dispensasjon i følge forslaget.

Naturvernforbundets forslag er hovedsakelig basert på østerrikske PVC-forskrifter, og hjemlet i produktkontrollloven som kan forby produksjon av miljø- og helseskadelige produkter.

Norsk Hydro er derimot i utakt med utviklingen. Hydro har en konsesjonssøknad ute på høring om å etablere en ny fabrikk for å tredoble produksjonen av PVC. En ny fabrikk vil føre til en drastisk økning i utslippene av CO₂ og NO_x, og trolig gi færre arbeidsplasser enn dagens PVC-fabrikk på grunn av omfattende automatisering.

PVC uegnet til fet mat

Mange plastfilmer av PVC frigjør langt større mengder stoffer til matvarer enn det som er tillatt. Butikkpersonalet bruker ofte uegnete filmer til å pakke inn fete matvarer. Dette viser en fersk undersøkelse for Statens næringsmiddeltilsyn.

ANDERS GJESVIK

Statens næringsmiddeltilsyn har undersøkt plastfilmene som brukes til å pakke inn matvarer i dagligvarebutikkene. På 22 steder i Norge ble det tatt prøver av filmene i butikkene og sett på hvordan de blir brukt. Prøvene er analysert av Matforsk, som fant at hele 94 prosent av filmene er laget av klorplasten PVC. PVC er et miljøfiendtlig plastmateriale som avgir store mengder saltsyre ved forbrenning. Matforsk vurderte hvor store mengder av stoffer i plastfilmen som kan vandre over til forskjellige matvarer. Analysene viser at man-

ge av filmene frigjør langt større mengder av stoffer enn det som er tillatt i Norge. Dette gjelder spesielt ved innpakning av ost og andre fete matvarer.

Feil type

Plastfilmene som blir brukt i dagligvarebutikkene er merket med hvilke matvarer de kan brukes til å pakke inn. Undersøkelsen viser at butikkpersonalet i mange tilfeller bruker feil type film til de forskjellige matvarene. Film til grønnsaker blir for eksempel brukt til ost. Dette fører til at unødige store mengder stoffer vandrer over til matvarene.

Flere av stoffene som frigjø-

res fra foliene er mykjørere, som skal gjøre plasten myk og klebrig. Enkelte av disse stoffene er mistenkt for å virke kreftfremkallende. Avdelingsdirektør Ole Harbitz i Statens næringsmiddeltilsyn sier at man i dag ikke kjenner til noen spesiell helsefare ved stoffene som blir brukt i filmer i norske dagligvarebutikker.

– Men vi vil være føre var. Vi vil begrense mengden av stoffer som overføres til matvarene. Det kan komme ny informasjon om stoffene og mulige skadevirkninger i framtida. Men uansett helsefare; mat skal ikke innholde plast, sier Harbitz.

Takk for støtten!

GPG Sats & Trykk as
Schweigaards gt. 34
Postboks 3750 Gamlebyen
0135 Oslo 1
Tlf. 02/17 34 24
Fax 02/17 25 19

Norsk Oljesanering A/S
Stubberudvn. 12,
0668 Oslo 6
Tlf. (02) 30 21 20

Standard Marine A/S
– Marine Communications Systems

HELSE
har sammenheng med
MILJØ
Norges Apotekerforening
Postboks 5070 Majorstua
0301 OSLO 3
Tlf. (02) 69 60 40

HAFLUND NYCOMED
P.O. Box 5010 Majorstua, N-0301 Oslo 3, Norway

KONGSBERG OFFSHORE a.s
KOS

EmTek
Emballasje-Teknikkas
Sjirandsagvn. 9, P.boks 221, N-2381 Brumunddal
Tlf. (065) 43 455 – Telex 76 503 embtk –
Telefax (065) 44 639

Takk for støtten!

**NIDAR
BERGENE**
alltid no' godt

 **Elkem
Energi**

FLY OG MILJØ
Vil du vite mer,
kontakt
BRAATHENS SAFE
Informasjonsavdelingen
Tlf.: 59 70 00

**EN
TREND-SKAPER
I BÅND**
as Cebelle *Trengerid*

 Christiania Spigerverk AS
Postboks 4224 Torshov 0401 Oslo 4

 **OLJEINDUSTRIENS
LANDSFORENING**

NORGIPS

GRAND HOTEL
KARL JOHANS GATE 31 - OSLO 1

Felles krav til atomtransport

Regler for transport av radioaktivt materiale må skjerpes, krever aksjonen Norge mot Dounreay. Aksjonsleder Erling Moe jobber nå for å samle de norske miljøorganisasjonene bak et krav om at atomavfall kun må transporteres med spesialbygde skip. Naturvernforbundet slutter seg til dette kravet.

RAGNHILD SVED

I dag transporteres atomavfall fra forskningsreaktorer i Europa til gjenvinningsanlegget i Dounreay med vanlige skip, til og med passasjerferjer. Dette er helt uforvarlig, sier Erling Moe, som sammen med den Shetland-baserte organisasjonen NENIG (Northern European Nuclear Information Group) går til felts mot denne transporten.

På kort sikt er kravet at all transport skal gå med spesialbygde skip. Det finnes i dag sju spesialskip som er godkjente for slik transport, seks britiske og ett svensk. Aksjonistene regner med et slikt krav vil begrense transporten til Dounreay kraftig, fordi frakten blir langt dyrere. På lengre sikt er

målet stans i all transport av radioaktivt materiale over landegrensene.

– Vi ber dessuten Nordisk Råd om å ta opp denne saken, med tanke på et felles nordisk krav til transporten av atomavfall, sier Erling Moe. Saken kommer trolig opp på Nordisk Råds møte i København i slutten av februar, etter initiativ fra Island.

Sårbar transport

Ledelsen ved Dounreay-anlegget jobber nå aktivt for å få til nye kontrakter for gjenvinning av atomavfall, for å kompensere for de inntektene som går tapt når britiske myndigheter i 1997 stanser den økonomiske støtten til gjenvinningsanlegget. En talsmann for anlegget, Owen Pugh, innrømmer i et avis-intervju at den alvorligste trusselen mot virksomheten i

Dounreay er folks holdning til transporten: – Med mindre vi kan opprettholde transportrutene, er det slutt, sier Owen.

Dounreay-motstanderne har allerede en viktig alliert i Det internasjonale transportarbeiderforbundet (ITF). I fjor høst vedtok ITF en resolusjon som slår fast at organiserte havnearbeidere kun skal laste atomavfall på spesialbygde skip.

Også planleggingen av atomavfallsanlegg i tunneller under havbunnen ved Dounreay fortsetter. Også dette er en viktig kampsak for Dounreay-aksjonen.

– Vi jobber for at dette spørsmålet skal tas opp i Paris-konvensjonen, som regulerer havforurensning fra kilder på land, og at dette blir fremmet som et nordisk initiativ på kommisjonens møte i juni, sier Erling Moe.

Dumping av atomubåter

Rundt 300 atomubåter blir vraket i løpet av 90-årene. Et midlertidig internasjonalt forbud hindrer at de radioaktive fartøyene blir dumpet i havet. Storbritannia og andre land er interessert i å fjerne dette forbudet.

ANDERS GJESVIK

I dag finnes det over sekshundre atomdrevne ubåter på verdensbasis. Gjennomsnittlig levetid for disse ubåtene er 25-30 år, og mange av dem er modne for vraking. I løpet av 90-årene blir rundt 300 ubåter utrangert, skriver det anerkjente tidsskriftet Marine Policy. Selv om det radioaktive brenselet blir fjernet fra ubåtene, er det fortsatt store mengder radioaktivitet i stålveggene i reaktoren. I gjennomsnitt vil en dumpet ubåt fortsatt inneholde rundt 2300 TBq (2300 billioner bequerell). Årlig vil dumpete atomubåtene

representere nesten 20 ganger mer radioaktivitet, enn det totale mengden radioaktivt avfall som ble dumpet i Atlanterhavet før det midlertidige forbudet ble innført. De utrangerte atomubåtene fortsetter å være radioaktive i mange tusen år.

Den internasjonale London-konvensjonen forbyr dumping av høyaktivt avfall, men det er ikke vedtatt noe forbud mot dumping av lav- og mellomaktivt avfall. I 1985 ble det vedtatt et midlertidig forbud mot å dumpe slikt avfall i havet. I 1989 fikk Norge og andre land slått fast at forbudet omfatter dumping av atomubåter. Men Storbritannia og andre land

ønsker å åpne for slik dumping. Den britiske forsvarsministeren mener at dumping i havet er den beste måten å bli kvitt de utrangerte atomubåtene.

Under London-konvensjonen er det nedsatt en ekspertgruppe som vurderer dumping av lav- og mellomaktivt avfall i havet. Det midlertidige forbudet gjelder til ekspertgruppa legger fram sin anbefaling om noen år. Da vil enten det midlertidige forbudet bli endelig, eller det blir åpnet for en massiv dumping av radioaktivt avfall i havet.

Staten kan pålegge strålesøppel

– Et atomavfallsanlegg må få tillatelse fra offentlige myndigheter, men kommunene har ikke veto-rett, sier professor i offentlig rett og medlem i atomavfallsutvalget, Inge Lorange Backer. Ordføreren i Nore og Uvdal varsler aksjoner hvis kommunen blir påtvunget anlegget.

ANDERS GJESVIK

Spørsmålet om et statlig pålegg reiser seg etter at de fire kommunene som er aktuelle for et atomavfallsanlegg har sagt nei. Leder i atomavfallsanlegget, Kari Kveseth, sier at flere kommuner har henvendt seg til utvalget etter den negative fokuseringen i media, og sagt seg villige til å vurdere å ta i mot et atomavfallsanlegg.

– Visse sonderinger pågår, men vi vet ikke om det er noe hold i disse henvendelsene. Det er enklere om vi kan samarbeide med kommunen som ska ta i mot anlegget, men den teknisk-faglige vurderingen er viktigst. Ekspropriasjonslover kan anvendes. Vi peker på mulighetene, og så får politikerne ta avgjørelsen, sier Kveseth.

Høringsrett

Professor Backer har vurdert de juridiske sidene av saken. Tre vesentlige forhold blir berørt; konsesjon, forholdet til eier av det aktuelle området for et anlegg og den aktuelle kommunens arealplan. Staten har anledning til å ekspropriere

grunn til almenntilrette formål, og plan- og bygningsloven vil ikke forhindre staten i å pålegge en kommune å ta i mot et slikt anlegg. Et atomavfallsanlegg må få konsesjon etter atomenergiloven, og Olje- og energidepartementet er konsesjonsmyndighet. Kommunen som skal ta i mot anlegget vil få høringsrett. Det er her kommunen har mulighet til i det minste å påvirke vilkårene for konsesjonen. Backer sier at kommunens syn spiller stor rolle under konsesjonsbehandlingen, men det blir ikke nødvendigvis avgjørende.

Varsler aksjoner

Nore og Uvdal kommune i Buskerud er en av de fire kommunene som utvalget har pekt ut som aktuelle til å ta i mot atomavfallsanlegget. Anlegget vil da bli lagt til den nedlagte Geiterygstunnelen. Ordfører Ole Erik Aasen sier at kommunen vil gå til aksjoner hvis den blir pålagt å ta i mot anlegget. – Jeg gir utvalget arbeidsro til det legger fram utredningen. Men hvis Nore og Uvdal står på toppen av listen over aktuelle kommuner, skal vi aksjo-

nere. Vi har planer om tiltak som er utradisjonelle for innbyggerne i denne bygda. Lagringen bør foregå der atomavfallet skaper arbeidsplasser, og følgelig bør avfallet lagres i fjell på Kjeller, sier Aasen.

Aasen frykter at et atomavfallsanlegg vil skremme bort både innflyttere og turister fra bygda, og at en slik bruk av Geiterygstunnelen vil bety en nedleggelse av jernbanen for all framtid. Aasen er også redd for at anlegget i framtida kan bli brukt til høyaktivt avfall.

– Jeg er redd for at dette er et prøveprosjekt, og at det i framtida kommer høyaktivt avfall. Vi har ingen garanti mot dette, slikt kan skifte fra regjering til regjering, sier Aasen.

Ikke høyaktivt

Leder i Statens atomtilsyn, Knut Gussgård, sier at permanent lagring av høyaktivt avfall ikke er aktuelt i dag. Selv ikke aktive atomenergiansjoner har opprettet slike anlegg. Det høyaktive avfallet skal forstlatt lagres i Halden i de nærmeste tiårene, slik at radioaktiviteten synker før det går til endelig lagring. Atomavfallsanlegget går inn for å overføre det lav- og mellomaktive avfallet som lagres i hus på Kjeller til det nye atomavfallsanlegget. Det er ikke avgjort om det samme skal gjøres med det nedgravde avfallet på Kjeller.

Kveseth sier at det nedgravde avfallet ligger helt forsvarlig på Kjeller, men at det er bedre å overføre det til et tørt og stabilt varig anlegg.

– Utvalget vurderer også å legge atomavfallsanlegget i fjell på Kjeller. Lagring i bergrom uten strålelekkasje er så trygt, at et slikt lager godt kan ligge i tettbygd strøk, sier Kveseth.

Takk for støtten!

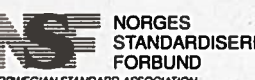

Triumph
INTERNATIONAL

HOF SPAREBANK
SOLØR
2266 Arneberg
Tlf. (068) 53 160

EB-Distribusjon A/S
Pb 108, 3701 Skien
Tlf. (03) 58 20 00

HAFSLUND
KRAFTDIVISJON

LEIV VIDAR
POLSEMAKERI

**NORGES
STANDARDISERINGS-
FORBUND**
NORWEGIAN STANDARD ASSOCIATION

Kawli

Takk for støtten!

SIMONTORP

naturgjødselprodukter
Boks 15, 3157 Barkåker
Tlf. (03) 38 05 75

**SANDNES
ELEKTRISITETSVK**

 JOTUN CORRO-COAT
Produsent av pulverlakk –
industrielakk uten løsemidler

KEYSTONE

**JENSEN & BORKENHAGEN
BBDO**

SVÆ PAPIR -
MASKINAGENTUR A/S
P.O. Box 73, N-0815 OSLO 9
Maskiner for bedre
miljø i vann.

**NORGES
DAGLIGVAREHANDELS
FORBUND**

Terje Høili A/S
Postboks 344
1601 Fredrikstad

Gjennombrudd for solenergien

Det går mot et internasjonalt gjennombrudd for solenergien – forsterket av Gulf-krigen. Solenergien vil bli en bærebjelke i framtidens energisystemer. Men skal vi oppnå en bærekraftig energiutvikling, kreves det samtidig en langt større innsats for energioptimalisering (ENØK) over hele verden.

ODDVAR LIND

Dette er konklusjonen i en grundig rapport fra World-watch-instituttet i Washington som nettopp er offentliggjort. Rapporten har fått tittelen «Beyond the Petroleum Age: Designing a Solar Economy» og er en oppfølging av instituttets årsrapport i 1990. World-watch-instituttet er et av verdens mest anerkjente institutter for miljø- og energiforskning.

Enorme mengder

Solenergien finnes i enorme mengder. Hele USAs el-behov kan dekkes med dagens solcelle-teknologi på et område som tilsvarer ti prosent av Arizonas ørken. I California produserer Luz-anlegget solstrøm til 270.000 mennesker. I 1994 til 800.000 mennesker. I Israel bruker 50 prosent av alle bygg solenergi. Også i Norge er det store mengder solenergi.

I USA alene utgjør solenergi, vind, vannkraft, jordvarme og biomasse en energimengde som er 200 ganger større enn det landet bruker i dag. Samtidig er prisen på solceller gått ned med 90 prosent de siste ti årene og prisen på vindkraft med 75 prosent. I California koster solstrømmen nå åtte cent pr. kilowatttime, det vil si mindre enn kjernekraft. På Kypros dekker solenergien 90 prosent av varmtvannsbehovet, og i u-landene skaffer den strøm til 6.000 landsbyer. U-landene utgjør et framtidig kjempemarked og kan også bli storeeksportører av solstrøm om noen år, slår rapporten fast.

Ny tidsalder

Overgangen til en ny tidsalder er allerede i gang. Om 40 år vil fornybare energikilder

dekke halvparten av verdens energibehov. Vannkraften alene dekker i dag 20 prosent av verdens el-behov.

Men for å lette overgangen til fornybare energikilder trengs det vesentlig høyere skatter og avgifter på fossile brenslere. Det er også påkrevet for å redusere de kolossale utslippene av CO₂ som nå ligger på omlag seks milliarder tonn i året, og som kan true vår framtid og undergrave våre økonomiske systemer, heter det i rapporten.

En solenergi-basert økonomi vil skape helt nye industrier og titusenvis av nye arbeidsplasser. Det samme vil en omfattende ENØK-innsats gjøre. Det er for lengst påvist at investeringer i økt energieffektivitet skaper flere arbeidsplasser enn investeringer i nye energianlegg. U-landene kan både skaffe seg flere arbeidsplasser og redusere sine oljeregninger vesentlig, heter det.

Både Tyskland, Sveits, Japan og USA satser milliardbeløp på solenergi. De teknologiske løsningene blir stadig bedre. Også i Norge er det økende interesse for solenergi, men FoU-innsatsen er beskjeden. Vi bruker mindre enn ti millioner kroner til denne forskningen i året. Det er ikke mer enn ti prosent av det som går til kjernekraftforskning her i landet, eller omtrent det samme som Gro Harlem Brundtland hadde i overskridelse på sitt reisebudsjett for et par år siden.

Norge

Det er store muligheter også i Norge. Minst 40.000 hytter og fritidsboliger har allerede installert solstrømsanlegg. Ifølge offentlige dokumenter leveres solenergi til oppvarming av bo-

liger og idrettshaller til under 30 øre kWh.

Et norsk boligtak mottar årlig ti ganger mer solenergi enn boligens oppvarmingsbehov. Boliger som er helt selvforsynt med solvarme er innen rekkevidde. Solvarmen er like anvendelig i Tromsø som i Oslo på tross av mindre sol, fordi Tromsø har en lengre fyringssesong, sier arkitekt Harald Røstvik som er formann i den norske solenergiforeningen.

For de som bygger nytt hus eller moderniserer gamle, er det penger å tjene. Strømutgiftene kan reduseres betydelig, selv om investeringskostnadene er noe høyere. Med solvarme, nye «soltak» og superisolerte vinduer, samt husholdningsapparater som bruker en brøkdel av dagens strøm, går vi inn i en ny tidsalder.

Det er ikke bare snakk om å redusere oljeforbruket. Jo mer strøm vi sparer i Norge, desto mer «ren» energi kan vi eksportere sørover.

Dessuten bør kommunalpolitikerne komme på banen. De snakker ofte vakkert om miljøet i sine festtaler, men glemmer det i sine kommunale bygg. Der installeres fortsatt oljefyringsanlegg mange steder, mens solvarme supplert med strøm fra nettet kan gjøre jobben. Det er nå ti år siden vi bygde Stavanger Squash Senter og det fungerer helt etter oppskriften, påpeker Røstvik.

Flere land gir økonomisk støtte til de som satser på fornybar energi. Danskene får opptil 2,5 kroner i skattereduksjon pr. årlig spart kWh. I Berlin dekkes 75 prosent av kostnadene ved investeringene i solenergi. Det blir likevel billigere – og mindre forurensende – enn å bygge nye kraftverk, sier Røstvik.

Nei til eksperimentelt oljesøl

Statens forurensningstilsyn har avslått oljeselskapenes søknad om å slippe ut nærmere 60 tonn olje i et forsøk i Barentshavet. SFT konkluderer med at utbyttet av forsøket ikke står i noe rimelig forhold til konsekvensene for det sårbare miljøet i Arktis.

RAGNHILD SVED

Det er NOFO (Norsk Oljevernforening For Operatørselskap) som står bak utslippssøknaden. Forsøket er et ledd i arbeidet med å utvikle en beredskap, slik at Barentshavet Nord kan åpnes for oljevirkomhet. Etter planen skulle olja slippes ut i iskanten nordøst for Bjørnøya i april. Her skulle

oljens drift og spredning undersøkes, og bekjempelsesmetoder som brenning, nedblanding med kjemikalier og tilsetning av gjødsel og bakterier testes.

SFT sier et nærmest kategorisk nei til forsøket. Riktignok ser man verdien av et fullskala-forsøk for å undersøke oljens drift og spredning. Men et utslipp på 30 tonn, som var planlagt for slike undersøkelser, kan ikke tillates. Derimot vil

SFT vurdere å tillate et utslipp på inntil 10 tonn, etter ny søknad.

Brenning, bruk av kjemikalier og såkalt bioremediering – gjødsel og bakterier – tillates ikke. SFT mener det bør gjøres flere laboratorieforsøk før man gjør fullskala-forsøk med disse bekjempelsesmetodene i et så sårbart miljø som Arktis.

Høring

I sitt brev til NOFO sier SFT at man har lagt vekt på høringsuttalelsene, spesielt Havforskningsinstituttets, og på NOFOs egen konsekvensutredning. Denne utredningen konkluderer blant annet med at det i verste fall er 18-25 prosents sjanse for at oljen strander på Bjørnøya.

Av høringsinstansene var det bare Havforskningsinstituttet, Naturvernforbundet og Greenpeace som gikk mot forsøket. Norges Fiskarlag, Direktoratet for naturforvaltning, Sysselmannen på Svalbard, Bellona, Natur og Ungdom og Fylkesmannen i Finnmark hadde ingen merknader, under visse forutsetninger. Fylkesmannen i Troms og Finnmark Fiskarlag ønsket at forsøket skulle gjennomføres.

I oljeselskapene er man overrasket over avslaget på utslippssøknaden.

Vi hadde regnet med et positivt svar. Vi mener at også miljømyndighetene har et ansvar for å gjøre de undersøkelsene vi har påtatt oss. Dette er data vi trenger for å utvikle oljevernutstyr for isfylte farvann, sier Birger Nordberg, formann i styringskomiteen i Operatørkomité Nord (OKN).

OKN/NOFO vil med det første ta stilling til om man skal anke avslaget til Miljøverndepartementet eller om man skal sende ny søknad for et utslipp på 10 tonn.

Takk for støtten!

KAMERATEKNIKK as
Kongens gt. 2 0153 OSLO 1

Norsk Jernbaneforbund
organiserer personalet i en
miljøvennlig transport-bedrift.

**VERDAL
HAVNEVESEN**
Verdal Havneterminal
7650 Verdal
Tlf. (076)78 380

 NOR-SEKK A/S
– miljøvern i pose og sekk

– PRODUKTER
FOR ENKLERE
RENHOLD!

 **RINGERIKE
SEPTIKSERVICE**

DUO

 BIEN
Tomtegate 9 – 0180 Oslo 1
Telefon (02) 42 47 90

NATURRESSURSER OG MILJØ

kommer hvert år i mars/april. Publikasjonen har ressursregnskaper for energi og fisk og utslippregnskap for luft, samt resultater fra analyser basert på disse regnskapene. Den inneholder også analyser av jordbruksforurensninger og skogskader.

Naturressurser og miljø 1989 koster kr 75 og kan bestilles hos bokhandlerne eller direkte fra SSB.

Statistisk
sentralbyrå

Opplysningskontoret
Postboks 8131 Dep, 0033 Oslo 1

Takk for støtten!

Rana Blad

UNITOR
Unitor Ships Service

NSB

VIKING
REINHOLO AS
Tlf: (02) 95 06 90

Nicola Turp a.s.
arkitektfirmaet
Industriergaten 59 OSLO 3
PB 5387 Ma. 0304 OSLO 3
Tlf: (02) 00 18 40 Faks: (02) 40 94 30

Sunddal
kommune

NRV
Hedre Rørverk A/S
Strandveien 22 - Boks 25, 2011 Strømmen
Tlf: (06) 81 50 50 - Telefaks: (06) 80 03 51

Elkem
Bremanger

USA forventet miljøkatastrofe i Gulfen

Myndighetene i USA har på forhånd analysert hvilke miljøskader som krigen i Gulfen kan medføre. Det hvite hus har nektet å levere sine analyser til Kongressen. En rapport laget for Pentagon forutså et utslipp på minst 20 millioner tønner olje i Gulfen.

ANDERS GJESVIK

Utslipet av opp til 11 millioner tønner olje i Gulfen var forutsatt i en analyse for Pentagon, skriver den danske avisa Information. Analysen er utført av forskningssenteret Pacific-Sierra Research Corporation, og deler av den er nå offentliggjort. Analysen forutsier muligheten for et utslipp på minst 20 millioner tønner olje, og at utslippet vil forårsake store skader på den marine økologi. Analysen vurderer også følgerne av at alle Kuwaits oljekilder blir satt i brann. Det kan føre til 540.000 tonn røyk i løpet av brannen første måned.

Information skriver at Det hvite hus i fjor hemmelig tok initiativet til en rekke undersøkelser, som skulle belyse krigens følger for miljøet. Energidepartementets Sandia National Laboratory skal ha utført meget omfattende studier. Men rapportene er hemmelige, og Det hvite hus har ikke villet gi dem til Kongressen.

Allerede virkelighet

Kongressen og private organisasjoner har utført analyser av forventede miljøskader på grunn av krigen. De viktigste skadene er:

- Luftforurensning fra brennende oljelagere og oljekilder.
- Omfattende ødeleggelse av

dyrelivet i Gulfen på grunn av oljeutslipp.

- Utslipp fra atomreaktorer etter bombardement.

- Forurensning av elver og jordsmonn etter bruk av kjemiske våpen og bombing av kjemiske fabrikker og lagere. Slik bombing kan føre til gift-skyer som blir sammenlignet med Bhopal-katastrofen i India.

- Skader av uforutsigelig omfang ved ødeleggelse av anlegg som lager bakteriologiske våpen.

Miljøanalysene har langt på vei holdt stikk. De tre første typene miljøskader har allerede skjedd i løpet av krigens innledende fase.

Tørke gir vannmangel i UK

Det britiske vannforsyningsverket advarer mot alvorlig vannmangel til sommeren, dersom det ikke faller mer enn gjennomsnittlige nedbørmengder de neste to månedene.

GUNNAR BOLSTAD

På tross av advarselen har det største vannverket i Storbritannia, Thames Water, hevet forbudet mot bruk av vannslanger. Vannverket har mottatt en endeløs strøm av klager fra bilvaskbransjen og andre bransjer som er avhengig av høyt vannforbruk.

Den tildels kraftige nedbøren som har falt over landet den siste tiden, har ikke vært nok til å avverge tørketrusselen i de sørlige og østlige delene av Storbritannia, spesielt ikke i de områdene som er avhengige av grunnvannsforsyninger.

Grunnvannet befinner seg stadig på et svært lavt nivå.

Vannverkene i Kent og Sussex har på sin side ingen planer om å oppheve slangeforbudet, og en talsmann for de nasjonale vannforsyningsmyndighetene mener det kan bli innført enda tøffere restriksjoner i løpet av året, dersom det ikke kommer uvanlig mye nedbør.

Tørrtrening

Tørken som har rammet Storbritannia de siste par årene, har fått fart på vannverkens planer om å sikre vannforsyningen. - Vi bør nå ta klimaforandringene med som et element i vannforvaltningsplane-

ne, sier ressursdirektøren i National River's Authority, Peter Herberston, til The Independent.

- Ingen kan med sikkerhet hevde at den lange tørkeperioden vi er inne i er et tegn på et klimaskifte over lengre sikt. Men det gir en bra generalprøve, sier Herberston.

Thames Water akter å bygge et nytt stort vannreservoar som vil dekke flere kvadratkilometer og inneholde 75 millioner kubikkmeter vann. Planen er å fylle reservoaret med vann fra Themsen på vinterstid, og dermed sikre vannforsyningen om sommeren.

Miljøbevegelsen lobber for 20%

En CO₂-reduksjon på 20 prosent i OECD-landene innen år 2000 og et internasjonalt klimafond som gjør det mulig for utviklingslandene å gjøre et «froskehopp» over på miljøvennlig teknologi. Det er bærebjelkene i den internasjonale miljøbevegelsens lobbyprogram under de pågående klimaforhandlingene i Washington.

GUNNAR BOLSTAD

Miljøbevegelsen, kanalisert gjennom «Climate Action Network», vil også arbeide for et hendig opplegg for utarbeidelse av nasjonale handlingsplaner og internasjonale forpliktelser når det gjelder skogvern og metanutslipp.

Bill Nitze, en tidligere amerikansk toppdiplomat som nå forsker på de ulike mulighetene for en klimakonvensjon, mener imidlertid at det beste

man kan håpe på i de innledende rundene er en global stabilisering av utslippene. Miljøbevegelsen akter likevel å stå knallhardt på hovedmålet - en stabilisering av drivhusgasskonsentrasjonene i atmosfæren.

Klimautredning forsinket

Den interdepartementale klimautredningen kommer tidligst i midten av februar. Forsinkelsen skyldes at de økonomiske beregningene har tatt lenger tid enn antatt.

ANDERS GJESVIK

Selv om utredningsarbeidet blir ferdig til midten av februar, kan offentliggjøringen bli ytterligere forsinket. Det er ikke avgjort om utredningen

skal trykkes før den blir lagt fram. Dette vil i så fall ta 2-3 uker, slik at utredningen først kommer i begynnelsen av mars.

I øyeblikket arbeider finansdepartementet på spreng med å avslutte kapittelet om avgifter og andre økonomiske virke-

milder. De økonomiske beregningene vil legge grunnlaget for konklusjonen i utredningen. Klimautredningen kommer til å indikere størrelsen på en generell CO₂-avgift, men overlater den nøyaktige fastsettelsen til politikerne.

Danmark sliter Nytt kjølemiddel

Den amerikanske kjemigiganten DuPont har lansert en ny serie kjølemidler som skal erstatte de ozonødeleggende klorfluorkarbonene (KFK).

Danmark kommer ikke til å klare å halvere nitrogenutslippene fra landbruket. I en rapport fra de danske miljømyn-

dighetene slås det fast at man ikke greier å nå den målsetningen man har forpliktet seg til etter Nordsjøavtalen.

I rapporten «Vannmiljø'90» konstaterer man at nitratinholdet i det danske grunnvannet bestemmes av nitrogenutslippene. Mange danske husstander henter drikkevannet sitt fra grunnvannskilder. I flere områder på Jylland vil nitrattmengdene skape store problemer i framtiden, heter det i rapporten.

Ifølge en talsmann for selskapet vil de nye produktene, som vil bli markedsført under navnet «SUVA», ha lite eller intet ødeleggelsespotensiale på ozonlaget. Produktene er designet for nye kjølesystemer, men det er også meningen å frembringe produkter som kan erstatte KFK-midler i allerede eksisterende kjølesystemer.

DuPont-talsmannen hevder at de nye produktene bare vil ha en tidel av den klimaeffekten som KFK har. Flere av

klimagasser, ved siden av den effekten de har på ozonlaget.

Kjølemidler har stått for den største delen av KFK-produksjonen i verden, med hele 40 prosent. Tidligere har en av de andre store kjemibedriftene, ICI, lansert et KFK-fritt kjølemiddel.

Takk for støtten!

NORGES HYPOTEKINSTITUTT
CONRAD MOHR'S VEG 29
POSTBOKS 38 - 5032 MINDE - BERGEN
TLF 05/28 32 25 - TELEFAX 05/28 71 60

Weatherford

GJENSIDIGE
Sogn og Fjordane

Elkem Aluminium
Lista

Forenede
Forsikring

KOLLEKTIVT OG MILJØVENNLIG
STØRRE TRANSPORT MED OSS!

NSB Biltrafikk

 aquateam norsk vann teknologisk senter as

Borgestad
BORGESTAD FABRIKKER A/S

Vi planlegger for et bedre miljø!

Taugbøl & Øverland a.s.
Rådgivere i bygge- og anleggsteknikk, arealplanlegging og samferdselsteknikk

Ringeby Folkehøgskule
2630 RINGEBU - TLF. 062-80155

Hamar-regionen Energiverk
Hovedadministrasjon:
Vangveien 73, Postboks 368
2301 Hamar
Ringsaker distriktskontor:
Løten driftskontor

KRONOS TITAN A/S

SPORRONG

Setsaas

ELAS

NMD
NORSK MEDISINALDEPOT

STATOIL

AS DYKKERSPORT

Wdm. Thransgt. 51
N-0173 OSLO 1
TLF: 02-38 2100
Fax: 02-38 5491

JOTRON electronics a.s

Aust-Agder Kraftverk

Trafikkutviklingen fortsetter stikk i mot alle vekstprognoser. Veidirektoratets tall for desember viser at trafikken gikk ned med en halv prosent i forhold til samme tid i 1989.

I løpet av 1990 sank trafikkutviklingen med 0.3 prosent. Det er særlig i og omkring byene at trafikken synker. Blant landsdelene er det Østlandet som viser størst nedgang med 1.4 prosent.

Tønsbergbedriften Green Development har introdusert en elektrisk moped på det norske markedet. Mopeden har en kjørelengde på 50-70 kilometer mellom hver oppladning og en topphastighet på 25 kilometer i timen.

Mopeden vil koste drø 12.000 kroner i utsalg, men firmaet framhever de lave kjøreutgiftene – ti øre pr. mil.

Naturvernforbundet: – Barskogsaken er en skandale!

Naturvernforbundet reagerer kraftig mot de signaler som har kommet fra politisk ledelse og byråkratiet i Miljøverndepartementet i forbindelse med barskogsaken. – Det er skammelig at Arbeiderpartiet ikke utvider verneplanen, sier saksbehandler Thor Midteng.

GUNNAR BOLSTAD

Omfanget av barskogvernet blir drøftet i Stortinget fredag 8. februar i forbindelse med en interpellasjon fra Senterpartiets landbrukspolitiske talsmann, Syver Berge, og et krav fra SV om at saken skal behandles i Stortinget med sikte på en utvidelse.

Arbeiderpartiregjeringen har foreløpig valgt å stå på den borgerlige regjeringens forslag om et barskogvern på 250 kvadratkilometer. Arbeiderpartiets miljøutvalg har tidligere

gått inn for et vern av 385 kvadratkilometer. I miljøutvalget sitter både Jens Stoltenberg (leder) og Unni Mathiesen. Begge tilhører nå den politiske ledelsen i Miljøverndepartementet.

Gro & Gro

– Arbeiderpartiets retrett er skammelig, mener Midteng, som også viser til Gro-kommisjonens rapport. – Den anbefaler vern av 15 prosent av alle naturtyper i hvert enkelt land. Statsminister Gro Harlem Brundtlands svar er en anbefaling om å verne 0.3 prosent av barskogen, sier Midteng.

Midteng er også skuffet over byråkratene i Miljøverndepartementet og i særdeleshet sjefen for Direktoratet for naturforvaltning, Peter Johan Schei.

– Det er tydelig at både Schei og det øvrige byråkratiet har latt seg presse av skogeierinteressene til å nøye seg med 250 kvadratkilometer. Scheis unnskyldning i et Nationen-intervju er at «det er snakk om å bevare et brukbart samarbeid». Hvordan skal Berntsen og Stoltenberg kunne argumentere for et mer omfattende vern når de ikke en gang får støtte av sitt eget apparat, sier Midteng.

Rena Kartonfabrik a.s.

AS VULCANUS
SKIPSFORVALTNING - PROJEKTMEGLING

Jernbanelorget 4 A
Postboks 196 Sentrum
0102 Oslo 1
Tlf. (02) 42 75 10

FRIONOR

Aker

Langt nord – og lengst øst!

Folkehøgskole i Pasvikdalen?

Da kan du også delta aktivt i kampen mot forurensningene fra Kolaområdet!

Internasjonalt miljø

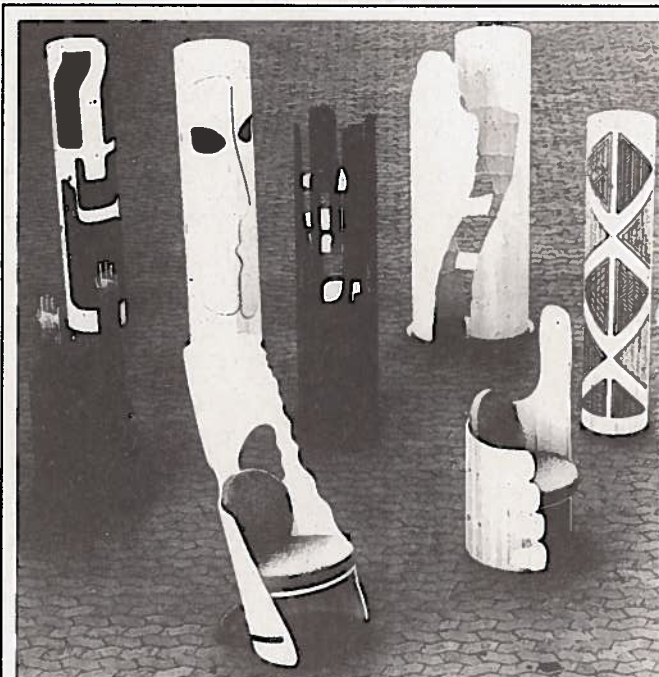
Studiereiser til Finland og Sovjet

Søk utfordringer – reis nordover!

Ring (085) 95 092 for skoleplan

Svanvik folkehøgskole
9925 Svanvik

★ MILJØSKOLEN I GRENSEDALEN ★

Bildet viser noen av objektene fra Peter Opsviks utstilling i Kunstindustrimuseet i Oslo 1986. Dette var starten på det vi i dag kaller **Cylindra Object**, og som blir laget i nummererte småserier.

cylindra as

Tlf. (071) 50 033 – Fax. (071) 50 014
TUSVIK, 6222 IKORNES

«Grønn dagsorden for 90-årene»

Et temahefte om Bergenskonferansen 1990 – den første internasjonale konferansen hvor frivillige organisasjoner deltok på lik fot med utsendingene fra regjeringene – er laget av Miljøverndepartementet. Hftet er på i alt 40 sider, er trykt i fire farger og er rikt illustrert. Det omfatter innlegg fra deltakerne som kom fra de europeiske og nord-amerikanske landene (ECE-området).

«Grønn dagsorden for 90-årene» kan bestilles vederlagsfritt fra:

Informasjonsseksjonen,
Miljøverndepartementet,
postboks 8013 – dep. – 0030 Oslo 1.

Den miljøsnille posen

MINDRE UTSLIPP
50-90% mindre CO₂

HALV-PARTEN
av ressursene

BRYTES NED
på halve tiden

S-GRUPPEN A.S.

Bergen: R. H. Sandvik A.S. Sandvik Produksjon A.S. Oslo: Halvorsen & Larsen A.S. Fredrikstad: Jan Andersen Papir Engros A.S. Stavanger: A.S. Papirlager. Tromsø: Brødrene Thyholdt Engros A.S.

Svak oppfølging av Bergenskonsferansen

– Vagt, uforpliktende og dårlig. Slik karakteriserer Felleskampanjens leder Elin Enge dokumentet om Norges oppfølging av Bergenskonsferansen. Hun mener Norge, som gjerne vil ha status som pådriverland, burde lagt terskelen langt høyere.

RAGNHILD SVED

På fire og en halv side presenterer Miljøverndepartementet punkt for punkt Norges oppfølging av ministererklæringen fra Bergenskonsferansen i mai i fjor. Dokumentet er nærmest fritt for konkrete mål og tidsfrister. Føre-var-prinsippet, som var en kampsak under konferansen, er overhodet ikke nevnt.

– Den bakenforliggende holdningen i dette dokumentet er at Norge ligger foran i miljøpolitikken. Ferske OECD-rapporter viser at det ikke er riktig, sier Elin Enge, leder i Felleskampanjen for jordas miljø og utvikling.

– Vårt minstemål framkommer i «Bridging the Gap», dokumentet som 350 miljøorganisasjoner i Europa laget før konferansen. Her er det satt klare tidsfrister for utfasing av en del farlige stoffer. I den norske oppfølgingen av konferansen finnes det ingen tidsfrister. Det synes jeg er dårlig, sier hun.

Vagt og svakt

Enge mener det er påfallende at føre-var-prinsippet ikke er brukt, og hun er kritisk til at ikke er reist en vesentlig diskusjon om BNP-begrepet og innholdet i det.

– Formuleringene om alternativ energi er svært vage. Det samme gjelder uttalelsene om frihandelsavtalen GATT, spesielt når man ser hvor opp tatt resten av Europa er av handelsavtaler, sier hun.

– Avsnittet om befolkningsveksten burde ikke vært med slik det står nå. Befolkningsvekst framstilles som et onde i seg selv, uten å nevne at det skyldes fattigdomsproblemet, som forsterkes av vår ukontrollerte vekst. Vi kan ikke akseptere at befolkningsveksten blir gjort til et teknisk problem, sier Enge.

På Bergenskonsferansen var et viktig krav fra de frivillige organisasjonene at industri som etablerer seg i utlandet skulle oppfylle like strenge miljøkrav som i hjemlandet. I oppfølgingen nøyer man seg med å si at «Norge vil arbeide

internasjonalt for å fremme bruk av miljøfaglige konsekvensanalyser ved industrietablering». Slike analyser vil bli krevet ved norske prosjekter som får offentlig støtte, heter det videre. Dette er for svakt, mener Enge.

– Dette er et område hvor Norge kunne gå foran ved å gi klare pålegg til industrien allerede nå, sier hun.

Det positive ved Norges oppfølging er at man har begynt å sette av midler til et klimafond. Dersom det virkelig blir gitt tilleggsbevigninger til gjeldslette-tiltak i u-land, er også det positivt, mener Enge.

Tynt

– Dokumentet er svakt som handlingsplan, sier Trond Klausen, daglig leder i Natur og Ungdom.

– Man skal fremdeles «analysere, vurdere, overvåke og forske». Det står lite om handling. Og der handling er nevnt, sies det lite eller ingenting om hvordan man skal få det til og innenfor hvilke tidsfrister, sier han.

Klausen sier at selv om ministererklæringen fra Bergen var uforpliktende, hadde han ventet at Norge som foregangsland hadde satt seg høyere mål.

Geir Wang-Andersen i Greenpeace stiller spørsmål ved hvorfor den norske oppfølgingen ikke nevner Agenda for Action, handlingsplanen som ble vedtatt i Bergen, bare ministererklæringen.

– Daværende miljøvernminister Kristin Hille Valla sa etter konferansen at også Agenda for Action, som er et sterkere dokument, skulle danne grunnlag for norsk miljøpolitikk. Hvis regjeringen har gått bort fra dette, er det et tilbakeskritt i forhold til signalene etter konferansen, sier han.

Wang-Andersen mener det er positivt at dokumentet lover at det innen 1992 skal legges fram en plan for utfasing av de farligste miljøgiftene.

– Dette gir store muligheter dersom myndighetene velger å bruke planen som en brekkestang overfor industri og næringsliv, sier han.

Navn/bedrift: _____

Adresse: _____

Postnr./sted: _____

JA, jeg vil abonnere på N&M Bulletin

Naturvernforbundets nyhetsbrev N&M Bulletin kommer annenhver uke. Abonnement gjelder for ett år.

Jeg vil abonnere på _____ eksemplar(er) av hvert nummer.

Abonnementstype (sett kryss):

- ☐ Institusjoner/bedrifter kr. 250,-
- ☐ Privatpersoner (ikke-medlemmer) kr. 150,-
- ☐ Privatpersoner (medlemmer) kr. 120,-
- ☐ TILBUD! 2 måneder GRATIS!
- ☐ Jeg vil bli medlem, kr. 200,-

Kan sendes
ufrankert
i Norge.
Adressaløsen
vil betale
porto.

SVARSENDING

Avtale nr. 109 000/5 Pb.

**Grünerløkka postkontor
0505 OSLO 5**